

Hvad hvilsja borgarna?

Inledning

Under början av 2006 har Allians för Sverige presenterat sex rapporter framtagna av de arbetsgrupper som tillsattes efter ett beslut i Högfors 2004. Syftet med dessa grupper var att jämföra samman de fyra partiernas politik. Rapporterna skall ligga till grund för det valmanifest som skall presenteras närmare valet.

I den här föreliggande rapporten från Fria Moderata Studentförbundet – *Hvad hvilja borgarna* – granskas de alliansrapporter som avhandlat ämnena ekonomi, tillväxt, skola, välfärd och utrikespolitik.

Vårt syfte har varit att försöka klargöra vilken förändring som vi kan förvänta oss vid ett maktskifte efter höstens val. Vi har utifrån en fristående liberal utgångspunkt gått igenom rapporterna och lyft fram det som vi anser föredömligt, och det som vi anser mindre föredömligt. Ibland håller vi med, ibland inte. Ofta gillar vi inriktningen, men tycker att det borde göras mer saker fortare. Andra gånger har vi inte alls gillat det vi läst.

Vi har även satt ett sammanfattande betyg på varje politiskt område. Vi tycker själva att vi varit ganska välvilligt inställda i vår betygssättning. Som kompensation för detta ser vi gärna att Alliansen spetsar till de frihetliga inslagen i sin politik något. På sina håll vore det onekligen välkommet.

Fria Moderata Studentförbundets presidium
Stockholm i mars 2006

Tillväxt, ekonomi och företagande – ”En politik för arbete och trygghet” och ”En rivstart för Sverige”

Alliansens politik för tillväxt, ekonomi och företagande presenteras i två rapporter som tydligt knyter an till varandra. Vissa delar förekommer i bägge rapporterna, trots att de är framtagna av olika grupper. Den allmänna inriktningen på politiken är lovvärd, och känns igen: skatterna skall sänkas, reglerna skall bli färre och det skall bli enklare att driva företag.

Problemformuleringen är relevant: cirka 1,5 miljoner människor, runt en tredjedel av den arbetsföra befolkningen, står idag utanför arbetsmarknaden. Denna situation måste lösas genom arbetslinjen. Det måste löna sig att arbeta och det måste bli billigare och enklare att anställa. Allt detta är rimligt.

Det är alltid rätt att sänka skatten, men...

En av de viktigaste reformerna som Alliansen driver är sänkta inkomstskatter. Detta skall ske genom ett jobbvdrag som kommer alla svenskar till godo – men som framförallt riktar sig till låg- och medelinkomsttagare. Det går att invända mot det tekniska resonemang som förs i rapporterna där sänkta skatter måste motiveras med någon form av vinst för staten eller samhället. Det borde vara tydligare att det även är moraliskt rätt att människor får behålla en större del av frukten av sitt arbete. Det går också att ha åsikter om att det ibland framställs som att ett av huvudsyftena med skattesänkningarna är att utjämna inkomsterna mellan hög och låginkomsttagare. Men med det sagt så är det alltid rätt att sänka skatten, och alla skattesänkningar är i stort sett välkomna. Argumentet att de största effekterna för ekonomin som helhet uppnås genom att de inkomstskattesänkningar som genomförs ökar skillnaden mellan att arbeta och inte arbeta är också viktigt.

Alliansens företrädare brukar nämna att en ”normalinkomsttagare” kommer att få runt en tusenlapp i månaden extra med deras föreslagna inkomstskattesänkning. Det är naturligtvis ett välkommet tillskott, men det är ändå något av en droppe i havet för oss svenskar som betalar tre av fem kronor i skatt. Därför är det välkommet att Alliansen konstaterar att även ”ytterligare sänkningar av inkomstskatten” är ”angelägna”. Det mest önskvärda hade naturligtvis varit om man ansträngt sig ytterligare för att hitta utrymme för mer omfattande skattesänkningar. Men i brist på detta inger det i alla fall en viss förhoppning att målet om att fortsätta frihetsreformerna finns.

Bort med förmögenhetsskatten

En skatt som Alliansen vill avskaffa helt under den kommande mandatperioden är förmögenhetsskatten. Detta är viktigt, och rätt, inte minst eftersom den har lett till att stora mängder kapital lämnat Sverige. I linje med detta ligger också förslaget att avskaffa Lex Uggla, som innebär att vissa företagare som haft ”för god likviditet” tvingats skattat för företagets tillgångar som om de ägts direkt. Därutöver förslås bland annat skattereduktion för hushållstjänster, uppskjuten reavinstbeskattning vid återinvestering i nytt bolag (enligt samma modell som idag finns för bostäder), fribelopp för periodiseringsfonder och en ökad rättsäkerhet vid skattetillägg. Förslagen kan ibland vara tekniska för lekmannen, men det är ingen tvekan om att de är välmotiverade. Inte minst för de små och medelstora företagen skulle många av de mindre justeringarna kunna vara mycket betydelsefulla.

Det flaggas även för att övriga kapitalskatter ”när samhällsekonomin så tillåter”, skall anpassas så att ”Sverige behåller sin konkurrensskatt”. Förhoppningsvis betyder detta att vi kan se fram emot mer omfattande skattelättnader inom en inte alltför avlägsen framtid.

Sänkta arbetsgivaravgifter för nyanställningar

Allians för Sverige föreslår att det företag som väljer att nyanställa enbart skall behöva betala pensionsavgifter och inga övriga arbetsgivaravgifter under det första året. Under år två skall arbetsgivaravgiften sedan vara nedsatt med tre fjärdedelar, under år tre med hälften och under år fyra med en fjärdedel, varpå nedsättningen upphör. Endast företag som nyanställer skall få göra detta avdrag för att hindra att folk avskedas och sedan nyanställs.

Den här skattesänkningen är problematisk – trots det vi sade tidigare om att alla skattesänkningar är välkomna. Den fyller möjligen sitt syfte och får fler att anställa, men den riskerar samtidigt att snedvrider konkurrensen. Ett företag som precis genomfört en omfattande expansion och anställt mycket personal riskerar att få en klar nackdel jämfört med den konkurrent som genomför sin expansion efter det att förslaget genomförts. Bland annat därför hade det varit mer välkommet med generellt sänkta arbetsgivaravgifter.

Avreglera mera

Ett av Alliansens viktigare förslag går ut på att förenkla för företagandet i Sverige. De har ett uttalat mål att på fyra år minska de svenska företagens administrativa kostnader för samtliga statliga regelverk med 25 procent. Bland de konkreta åtgärder som nämns märks enklare redovisningsregler för små företag, en översyn av mätbalken och en översyn av plan- och bygglagen. Detta är onekligen ett arbete som är högst angeläget. Alliansen lovar vidare att de skall ”agera grindvakt mot ny regelbörda”. Syftet är att ”inga nya regler får införas utan att de utformats så att de uppnår sitt syfte på enklast möjliga sätt för företagen”. Vikten av ett sådant tankesätt, en ständig vaksamhet inför införandet av nya regler och pålagor, är svår att underskatta.

Öppna gränserna

Allians för Sverige ställer sig glädjande nog positiv till en ökad arbetskraftsinvandring. Det är först och främst moraliskt rätt att öppna upp våra gränser för dem som vill komma hit för att bygga sig en framtid. Men även sett ur ett mer pragmatiskt perspektiv är det viktigt att vi välkomnar fler människor till vårt land. Mycket talar för att vi annars, inom en inte alltför lång framtid, kommer att stå inför något av en demografisk katastrof när befolkningen blir äldre, och de som arbetar färre. Det är nästan obegripligt att fackföreningsrörelsen och socialdemokratin i sin kortsiktighet helt väljer att bortse från detta.

Arbetsrätten och AMS– vissa slag borde inte väljas bort

Det är inte svårt att tänka sig hur resonemanget gått när Allians för Sverige valde bort slaget om AMS och arbetsrätten. Det har rimligen grundat sig på strategiska avvägningar om vilka slag som bör utkämpas och vilka slag som inte bör utkämpas.

Det är likasåväl olyckligt att vi på dessa områden inte tycks kunna förvänta oss några större förändringar under en borgerlig regering. Det flaggas förvisso för att AMS skall reformeras i grunden, och det är väl allt annat lika bra, och det talas om att vissa anställningsformer behöver moderniseras. Förhoppningsvis kommer också steg tas i en riktning som gör att den aktiva arbetsmarknadspolitiken inte skall fungera fullt lika uselt som idag.

Bättre hade dock varit att helt avskaffa AMS, och att kraftigt reformera eller helt avskaffa lagar som LAS och MBL. Det hade inte betytt att – som det ibland görs gällande – vi tvunget hade fått se en situation där vi frångår den svenska avtalsmodellen. Däremot hade vi fått se en situation där avtal slöts på frivillig grund och där inte den ena parten hade en kraftfull uppbackning i form av rådande lagstiftning.

Större utrymme för fristående verksamhet

Ett viktigt förslag som Alliansen driver är att öppna upp sektorer som idag drivs huvudsakligen eller i stor utsträckning av stat, landsting eller kommun för konkurrens från privata företag. Det ökar konkurrensen, mångfalden och valfriheten och är en viktig frihetsreform. I linje med detta ligger också de föreslagna privatiseringarna av ett antal statliga företag. Staten bör inte driva företag, det gör andra bättre.

Att utförsäljningen av de statliga företagen sedan kan utformas för att bidra till en starkare konkurrens, inte minst om det handlar om försäljningen av bolag som tidigare utgjort statligt skyddade monopolister, är en annan sak. Vi hade önskat att Alliansen inte gått ut och berättat att vissa företag är fredade från utförsäljning. Det kan möjligen ha en taktisk poäng, men målet bör vara att så många statliga företag som möjligt skall privatiseras.

Statliga åtaganden som oroar

Det finns ett antal förslag i rapporterna som oroar, eftersom de innebär att staten skall ta på sig ansvar för saker som den inte borde ta ansvar för, eller ägna sig åt saker som staten inte borde ägna sig åt. Vi nämner ett urval av dem här.

Alliansen vill för det första införa ett statligt kreditgarantisystem för små och medelstora företag. Det är från en liberal ståndpunkt helt fel väg att gå. Staten bör skapa goda förutsättningar för att driva företag i Sverige, bland annat genom att bereda väg för en vettig kapitalförsörjning. Den bör dock inte själv agera för att lösa den typen av uppgifter. Det riskerar att leda till ett minskat riskmedvetande, dåligt använda pengar och en snedvriden konkurrens. Alliansen vill inte heller avskaffa det kommunala utjämningsystemet – istället skall det ”reformeras” som det heter. Skall borgligheten ha någon trovärdighet när de talar om det kommunala självstyret borde utjämningsystemet istället avskaffas så snart som möjligt. Alliansen vill slutligen att arbetslöshetsförsäkringen skall vara obligatorisk. Vi menar att detta vore ett steg i fel riktning. Det finns stora problem med dagens system, framförallt att staten idag står för 90 procent av utgifterna för det. Detta bör lösas genom att försäkringen privatiseras, inte genom att den görs obligatorisk.

PRESIDIET SÄTTER BETYG:

Kommentar: En tusenlapp i månaden är ett välkommet tillskott för de flesta. Färre regleringar, en minskad skattebörda för företagen och privatiseringar är också toppen. Däremot dras betyget ner kraftigt av ett bevarat AMS och en i stort sett oförändrad arbetsrätt Tyvärr.

Utrikespolitik – ”Sveriges nordiska, europeiska och globala engagemang i en föränderlig värld”

Det finns mycket gott att säga om den utrikespolitiska rapport som Alliansen författat. Utrikespolitiken är ett område som eftersatts av den nuvarande regeringen, samtidigt som den tillhör de viktigaste uppgifterna över huvud taget för en stat.

Globalization is good!

Alliansen hälsar globaliseringen genom att konstatera att den är en möjlighet, inte ett hot. Utmaningarna identifieras helt korrekt som ”att skapa förutsättningar för en mer dynamisk ekonomi, i första hand genom högklassig utbildning och forskning samt ett gott näringslivsklimat”. Det kan inte nog understrykas hur viktig denna insikt är, speciellt mot den dystra fonden av socialdemokratiskt vurmande för övergångsregler och den skandalösa behandlingen av utländsk arbetskraft som vi sett i exempelvis Vaxholm.

Ett smalare och vassare EU

Att de senaste årens utvidgningar av EU och Nato har skapat gynnsamma förutsättningar för såväl ekonomisk utveckling som ökad säkerhet i Europa är en bra och naturlig utgångspunkt för Alliansens europapolitik. Samtidigt är det viktigt att inse begränsningarna med EU. Rapporten konstaterar att ”Alliansen vill ha ett smalare och vassare EU”. Det är en god grundinställning, som för övrigt kan appliceras även på den svenska staten. Därför är det lite förvånande att man tar upp jordbrukspolitik bland exemplen på frågor som bör diskuteras ur ett europeiskt perspektiv. Att den europeiska jordbrukspolitiken i allt väsentligt bör skrotas borde inte vara kontroversiellt bland förespråkare av marknadsekonomi och frihandel.

... med fler och bättre medlemmar

Alliansen menar att utvidgningen är ”en av EU-samarbetets största framgångar”. Man fortsätter med att konstatera att ”[m]edlemskapsförhandlingarna har fungerat som motor i många länders reformprocesser och är ett utmärkt exempel på hur Europasamarbetet kan användas för att främja frihet, fred, stabilitet och välfärd i Europa”. Att EU har sin kanske största diplomatiska tillgång just i form av den morot som medlemskap utgör är en fundamental insikt. Det är inte omöjligt att detta är den historiskt viktigaste poängen med samarbetet som sådant. Västland och tillväxt skapas aldrig på politisk väg, men de reformer som förhandlingar om EU-medlemskap leder till kan ofta innebära att klåfingriga politiker drar sig tillbaka och avreglerar marknader som sedan får sköta sig själva. Det är en viktig diplomatisk förmåga som Alliansen gör mycket klokt i att försöka bemästra.

Sverige och NATO

På flera ställen i rapporten talar Alliansen väl om Nato. De baltiska länderna har ”intagit sin rättmätiga ställning som medlemmar i både EU och Nato” och ”regionala organisationer som EU, Nato, OSSE och AU tar ett allt större säkerhetspolitiskt ansvar i olika konflikthärder”, för att nämna några exempel. Man konstaterar också att samarbetet mellan Sverige och Nato aldrig varit så nära som nu, med svensk trupp fullt integrerad i Nato-strukturen i såväl Kosovo som Afghanistan. Till detta kan läggas att svenska förband ibland faktiskt har bättre interoperabilitet med Nato än vissa Nato-länder. Därför är det en märkligt lam slutsats som Alliansen presenterar: att man bör verka för att ”samarbetet mellan EU och Nato ytterligare fördjupas”. Det är förvisso viktigt att stärka samarbetet mellan EU och Nato. Inte minst måste risken för onödig dubblering av stabs- och

planeringsfunktioner på allvar beaktas, så att inte knappa resurser som gör mer nytta i fält än bakom ett skrivbord förslösas. Icke desto mindre är det svårt att undvika slutsatsen att det valda fokus på samarbetet mellan EU och Nato är ett substitut för att tala om svenskt Nato-medlemskap.

Nato-medlemskap har länge varit tabu i svensk debatt. Det har till viss del berott på en övertolkning den svenska neutraliteten – en tendens att göra dygd av nödvändigheten och förvandla det som var en pragmatisk lösning till en moralisk. Detta är en felsyn som det finns anledning att göra upp med. Alliansen har en realistisk syn på vikten av militär styrka: ”Erfarenheterna visar att om inte internationell rätt kan följas upp med hot om våld kan hanteringen av otillförlitliga stater eller andra hot mot internationell fred och säkerhet inte klaras av.” Detta är en i grunden korrekt uppfattning, som ligger mycket långt från den pacifism som traditionellt präglat det svenska neutralitetskramandet. Mot denna bakgrund är det synd att Alliansen inte är beredd att backa upp ett svenskt Nato-medlemskap. Sveriges förste militäre representant i EU, kommendör Lars Wedin, konstaterade en gång på ett seminarium att frågan i själva verket är mycket enkel: ”Nato är de västliga demokratiernas försvarsorganisation. Sverige är en västlig demokrati.” Så är det, och därför bör vi vara med.

Sverige och FN

Alliansen har en positiv syn på FN, men konstaterar samtidigt att organisationen är i stort behov av reformer. Att omorganisera den skandalomsusade MR-kommissionen och säkerställa att de länder som övervakar respekten för mänskliga rättigheter är pålitliga demokratier är helt rätt prioritering. Utan en sådan reform blir hela verksamheten bara en fråga om stenkastning i glashus. Tyvärr är dock MR-kommissionen ett symptom på ett större problem: förtryckarnas röster väger alltför tungt i FN. Därför finns det anledning att tro att Alliansens utfästelse om att ”Sverige måste kunna vara kritiskt när FN inte klarar sina uppgifter, är ineffektivt, eller när korrupktion förekommer” riskerar att komma till pass alltför ofta. En realistisk syn på FN:s roll är snarare en arena för diskussion och diplomati än ett effektivt verkställande organ.

Frihandel och öppna marknader

Att frihandel är välståndbringande – kanske mer så än något annat över huvud taget – är en mycket viktig pusselbit i en frihetlig utrikespolitik. Därför är det utmärkt att Alliansen på ett kraftfullt sätt tar ställning för frihandel, och även noterar att ”[v]ärldens fattiga har allt att vinna på billigare och effektivare import och bättre marknader för sin export”. Att denna vision kräver en hel del sopande framför egen dörr är också en viktig insikt: ”EU skall vara en fri och öppen marknad, med fri rörlighet för varor, tjänster, människor och kapital. En öppen europeisk marknad skall också vara öppen mot sin omvärld.”

Munväder om eventuella klimatförändringar

I de globala miljöfrågorna gör Alliansen det en aning för lätt för sig. Med konstaterandet att ”[k]limatförändringen är ett allvarligt hot och kräver en snabb minskning av utsläppen av växthusgaser” tar man inte bara ställning i en vetenskapligt omtvistad fråga, utan stakar dessutom ut en handlingsplan som inte nödvändigtvis är den bästa. Även om människan påverkar klimatet i den utsträckning som påstås så är det fortfarande ohyggliga alternativkostnader förknippade med ett åtgärdsprogram för att drastiskt skära ner utsläppen. Det är lätt att sitta i Sverige och tro att ”vi har råd”, men minskad ekonomisk tillväxt kan konkret innebära skillnaden mellan svält och mat för dagen någon annanstans i världen. Det finns troligen få investeringar som har så liten marginalavkastning i form av mänskligt välstånd som just satsningar på att motverka klimatförändringar.

Spridandet av demokrati och rättsstat

Det kanske enskilt mest hoppningivande i hela den utrikespolitiska rapporten är det följande: "Det behövs också mer effektiva instrument för att ingripa mot förtryckarregimer på olika håll i världen. Det räcker inte att i uttalanden fördöma regimerna i Zimbabwe, Burma, Kuba och i Sudan. Det krävs en mer handfast strategi, där spridandet av demokrati och rättsstat är målsättningen." Så sant som det är sagt. En svensk utrikespolitik som präglas av denna insikt vore inte bara ett radikalt brott med den socialdemokratiska visionslösheten, utan också en strimma av hopp för världens förtryckta.

PRESIDIET SÄTTER BETYG:

VG+

Kommentar: Alliansen var mycket nära att ta hem ett MVG för denna i många stycken utmärkta rapport. Tyvärr så räckte det inte hela vägen på grund av munvärdet kring växthuseffekten, det okritiska vurmandet för FN och den svaga hållningen i Nato-frågan.

Välfärdspolitik – ”Från byråkrati och monopol till patientmakt och mångfald”

På många sätt präglas rapporten som lägger ut ramarna för en borgerlig välfärdspolitik av nytänkande och en stor vilja till förändring. Det är oerhört välkommet, för få områden inom den svenska politiken är idag så drabbade av det socialistiska monopol- och plantänkandet som hälso- och sjukvården. Få områden är i så stort behov av att förändras i grunden för att vi skall komma tillrätta med den bristande tillgänglighet som leder till att folk lider och dör i socialisternas vårdköer.

En verklig valfrihet

Valfriheten inom hälso- och sjukvården skall stärkas. Det skall i högre utsträckning än idag vara den enskilda människan som är i behov av vård och stöd som väljer vårdgivare, läkare och behandling. Detta är en viktig förutsättning för att resurser skall styras dit de enskilda individerna vill att de skall gå, istället för att de skall fördelas av politikerna. Det lägger också grunden till en ny syn på patienten. När denne blir en kund som olika vårdgivare konkurrerar om öppnar det för ett större inflytande och ett bättre tillmötesgående. Allians för Sverige vill även öka valfriheten i hemtjänsten, något som allt annat lika inte kan anses som något dåligt.

Startlag istället för stopplag

Få saker som vänsterkartellen drivit igenom har varit så uppenbart kontraproduktivt som den stopplag som har till syfte att begränsa möjligheten för fristående vårdgivare att bedriva viss verksamhet. Den utgör ett av de starkaste exemplen på hur socialdemokraterna och dess samarbetspartier sätter systemen före människan. Istället för att välkomna det faktum att privata företag producerar mer och bättre vård billigare, vilket stärker såväl kvaliteten som tillgängligheten på vården, har de genom lagstiftning försökt freda vad de ansett vara en statlig verksamhet. Allians för Sverige vill ersätta vänsterns stopplag med en startlag som garanterar privata aktörer rätten att bedriva den verksamhet som de idag är på väg att köras bort ifrån eller hindras från att ta över. Det är ett förslag som det är svårt att underskatta betydelsen av.

När en verksamhet som så länge, och i så hög utsträckning, varit under statligt styre som sjukvården kan det vara motiverat att ta till olika åtgärder för att skynda på övergången till privat drift. Förslag som syftar till att uppmuntra personalen inom vården att avknoppa den egna verksamheten för att själva driva den kan vara en åtgärd som tjänar det syftet.

Slopa apoteksmonopolet

Trots att EG-domstolen redan slagit fast att dagens apoteksmonopol strider mot gällande lag har inte den socialdemokratiska regeringen låtit sig rubbas i sin tro på att det är en statlig angelägenhet att med ensamrätt saluföra läkemedel. De som drabbas hårdast är som vanligt konsumenterna som tvingas acceptera högre priser och sämre tillgänglighet. Det är därför välkommet att Allians för Sverige tydligt deklarerar att de avser göra det som den föregående borgerliga regeringen inte måktade med, att avskaffa apoteksmonopolet.

Minskad byråkrati i vården

Alliansen vill att läkare och sjuksköterskor skall ägna mindre tid åt administrativa sysslor. Dessa skall istället skötas av särskilt avdelad personal som läkarsekreterare. Det är säkert en god idé, och så länge som landstingen även i fortsättningen driver hälso- och sjukvårdsverksamhet kan det vara en viktig

reform som bör initieras från politiskt håll. Det är dock viktigt att vara vaksam mot en ökad detaljreglering av vardagen på vårdcentraler och sjukhus. Vi menar att målet måste vara att detta inte skall vara ett politiskt beslut utan att det skall fattas av den som driver verksamheten, företrädesvis privata företag.

Underlätta privata initiativ

Alliansen vill införa en avdragsrätt för gåvor till ideella föreningar. Det är en välkommen åtgärd som skulle stärka det civila samhället. Inte minst inom välfärdsområdet skulle det gynna de viktiga krafter som dagligen gör stora insatser för att hjälpa människor. Röda korset och de olika kyrkorna är några som skulle kunna ta ett större ansvar om människor gavs förmånligare möjligheter att bidra till deras verksamhet. Fria Moderat Studentförbundet är ett annat exempel på en organisation som med större ekonomiska medel skulle kunna göra en ännu starkare insats för ett mänskligare Sverige.

Vart tog försäkringslösningarna vägen?

Trots allt det goda som sagts om rapportens förslag så finns det en del som vi kunde ha varit utan. Det gäller bland annat en ibland förekommande omotiverad tro på politiska beslut, en vilja att detaljreglera och förslag som syftar till att öka det offentliga ekonomiska åtaganden. Vi saknar dessutom en diskussion om hur hälso- och sjukvårdens finansiering bör lösas på längre sikt. Ett resonemang kring olika försäkringslösningar hade varit välkommet.

Jämställdhetsiver

Alliansen vill att ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra såväl forskning som vård och omsorg. Det skulle kunna tyckas vara en harmlös ambition, om det inte vore så att jämställdhetsfrågan idag till så stor del står på en av vänstern formulerad grund. För statens del bör jämställdhetspolitiken, om någon vill kalla den för det, bestå i könsneutrala lagar och privatiseringar av den offentliga verksamhet som utgör den viktigaste grunden till att kvinnor idag som grupp har lägre löner än män som grupp. En neutral och liten stat är den bästa grunden för att den jämställdhet skall råda som människor faktiskt vill ha. Politikens roll skall vara ytterst begränsad och enbart bestå i att rulla tillbaka grunden för sådan ojämlikhet som den själv har skapat – det privata är inte politiskt.

Av samma anledning bör förslag som syftar till att förbättra det som kallas ”folkhälsan”, vilket får antas vara någon form av sammanvägt mått på hur bra vi svenskar mår som kollektiv, begränsa sig till att låta människor ta ett större ansvar för sina egna handlingar. Det egna ansvaret, inte pekpinnar och statlig propaganda, bör vara den viktigaste linjen. Därför ser vi med viss oro på Alliansens vilja att tävla i denna vänstergren. Huruvida det skall finnas mer eller mindre idrott på schemat i skolan – alliansen föreslår mer – bör inte vara en politisk fråga. Det bör vara upp till den enskilda skolan, i samråd med elever och föräldrar givetvis, att avgöra.

PRESIDIET SÄTTER BETYG:

VG

Kommentar: Presidiet tillskyndar förslagen som öppnar upp för fler fristående vårdgivare och en större valfrihet. Detta kan vara några av Alliansens viktigaste förslag. Samtidigt kan inte högsta betyg ges utan en diskussion kring hur hälso- och sjukvårdens långsiktiga finansiering skall lösas. Vi tycker att försäkringar vore bra.

Skol- och utbildningspolitik – ”Mer kunskap – en modern utbildningspolitik”

Alliansens skolrapport präglas av defensivitet. Rapporten inleds med de stora orden: ”Få saker berör alla i ett land på samma sätt som utbildning”. Trots detta utgörs stora delar av det 143-punktsprogram alliansen lägger fram floskler i stil med ”Alla elever har rätt till en trygg skolmiljö” (punkt 26) ”Stoppa sexuella trakasserier” (punkt 42) och ”Resursfördelningssystemet ska premiera förstklassig forskning” (punkt 134).

Att en rapport som författats gemensamt av fyra olika partier tenderar att bli aningen slätstruken är förstås något som man får räkna med. Vad som är värre är spretigheten och bristerna på visioner som genomsyrar dokumentet. Ett systemskifte lyser med sin frånvaro, och tankar om hur det offentliga i framtiden skall kunna spela en mindre roll på skolområdet än idag är få.

Skräväsandet åter?

Istället är det en blandning av klassiska regleringstankar och en tämligen omodern konservatism som presenteras. Lärare och rektorer skall auktoriseras och därmed inordnas i någon slags skrå. Tron på att skolor som anställer dåliga lärare och rektorer kommer drivas ut av marknadskrafterna är inget som Alliansen sätter sin tilltro till utan stela regleringar är vad skolan behöver mer av. På samma sätt erbjuds begåvade elever som föredrar att lära sig på egen hand utanför det alltför låga tempot på lektionerna i skolan inte några elitklasser eller elitskolor. Däremot lovar Alliansen att deras skol ska synas i betygen. En passning till dem som efterlyser mer ”ordning och reda” men knappast något som uppmuntrar till pluralism och självständig inlärninng. Något tal om att helt och hållet avskaffa skolplikten återfinns förstås inte heller i alliansens program.

Tydligare kunskapskontroll

Betyg i skolan har länge varit en borgerlig hjärtefråga och enligt rapporten märks ingen tydlig omsvängning i den föreslagna politiken. Betyg ska kunna ges tidigare och nationella prov ska säkerställa att kvaliteten är hög. Inga överraskningar presenteras således utan vanlig borgerlig politik är fortfarande målet. Dock vill Alliansen ge möjlighet till friskolor med ”särskild pedagogik” att avstå från att sätta betyg. Med andra ord medges att det kan finnas goda alternativ till betyg.

Bristande samsyn kring konfessionella skolor

Vad gäller den aktuella frågan om friskolor med konfessionell inriktning slås det fast att ”Allians för Sverige konstaterar att fristående skolor med konfessionell inriktning är efterfrågade av många föräldrar och att de därigenom fyller en viktig funktion”. Trots det föreslås inget konkret eftersom ”partierna i Allians för Sverige har delvis olika uppfattningar om hur tillståndsprövningen för friskolor ska gå till”. Alliansen lovar dock att inte förändra dagens regelverk om de fyra partierna inte är överens. Genom att inte arbeta ut en kompromisslösning innan rapportens publicering förstärks intrycket dels av att Alliansen kan komma att drabbas av problem kring frågan och dels att Alliansen föredrar status quo i en aktuell och kontroversiell fråga.

Bort från kollektivismen – men hur?

När alliansen förespråkar ökad valfrihet gör man det ofta något vagt och försiktigt. Till exempel uttalar man att ”skolan har länge byggt på ett alltför kollektivistiskt synsätt som gett för lite utrymme att anpassa undervisningen efter elevens behov”. Om detta råder ingen tvekan, men det enda

förslaget alliansen kommer med i samma stycke är att låta elever börja skolan vid sex års ålder om de klarar ett skolmognadsprov som elevens kommun ska bli skyldig att tillhandahålla. Något om hur provet ska vara utformat och vem som tolkar resultatet nämns inte. Däremot står att läsa att ”grundskolans undervisning skall uppfattas både som en rättighet och som en skyldighet”. Ett onödigt påpekande som står i strid med styckets andemening.

Frihetliga inslag: avreglering och friskoleförsvar

En del goda förslag återfinns naturligtvis i rapporten. Kommunala skolplaner kommer inte längre att vara obligatoriska om programmet genomförs. Detta kommer att leda till att skolorna själva lämnas frihet att utforma sin verksamhet efter sina egna arbetsplaner. Viktigast är dock att friskolorna tas i försvar. Något som särskilt i dessa tider, då en föreslagen stopplag hotar att förstöra en av de senaste årens viktigare frihetsreformer, känns mycket angeläget. Bland annat föreslås att friskolor ska kunna få sin ersättning prövad genom förvaltningsbesvär. Dessutom ska villkoren för fristående skolor ”präglas av långsiktighet och trygghet”. Det är i sig något positivt att Alliansen avstår från att förändra ett system som fungerar väl men ändå är hotat. Vidare skall det vara upp till friskolorna själva att avgöra om de vill delta i kommunala utvärderingar. Detta kommer att medföra att kommuner som försöker föra en friskolefientlig politik får svårare att framställa friskolorna i dåliga dagar. Förvisso hade man kunnat önska att Alliansen varit än mer offensiv på friskoleområdet. Som det ser ut nu får läsaren intrycket av att friskolans ställning i dagens Sverige är tryggad och att den huvudsakliga striden redan är vunnen. I stort är det dock bilden av en borgerlighet som står på friskolornas sida som framträder.

Större valfrihet på gymnasiet

Ökad individuell valfrihet ska också införas i gymnasieskolan i Alliansens Sverige. Yrkesprogrammen på gymnasiet ska återinföras, något som borde ha gjorts för länge sedan. Dessutom skall kraven för att få ta examen från de studieförberedande programmen höjas, om än mycket försiktigt (godkänt betyg i svenska, engelska och matematik skall krävas utöver existerande krav).

Stiltje i politiken för den högre utbildningen

Avsnittet om högre utbildning är även det ganska måttfullt. Inga direkt skadliga förslag framförs men de verkligt angelägna frågorna berörs inte alls. Inget sägs om hur politisk styrning av universiteten – det påtvingade genusperspektivet gör sig påmint – ska hindras från att undergräva den akademiska friheten. Studentavgifter vågar man inte kräva och de byggehögskolor som de senare åren vuxit upp som svampar ur jorden välkomnas till och med av Alliansen. Hellre än att ta tag i dessa frågor väljer man att kräva en utredning som ser över studenternas studiesociala situation. Studenter som frivilligt valt att skaffa barn innan de utbildat sig färdigt skall av någon outgrundlig anledning ”ges särskild uppmärksamhet”. På plussidan kan nämnas mindre saker som att gymnasiekurser inte skall repeteras under högskolan (även om detta förstås också kan användas för att ytterligare detaljstyra utbildningen) samt att en internationellt gångbar masterexamen skall införas.

En radikal liberal utbildningspolitik skulle kunna sammanfattas i betydligt färre punkter än alliansens 143. Mer frihet till skolorna, mer marknad i utbildningen och mindre politisk klåfingrighet skulle vara en alldeles utmärkt början. Att köpa socialistiska problemformuleringar rakt av för att sedan föreslå mycket moderata förändringar av existerande system verkar dock vara Alliansens föredragna politik på de flesta områden. Det är olyckligt.

PRESIDIET SÄTTER BETYG:

G+

Kommentar: Ett starkt försvar av friskolorna och en vilja att minska detaljstyrningen och reglerandet av skolan drar upp betyget. Förespråkandet av ett nytt skräväsande och visionslösheten i frågor som rör den högre utbildningen gör det dock inte möjligt att sätta ett högre betyg än ett starkt G.

Till sist...

Vissa skulle antagligen säga att vår granskning av Allians för Sveriges politik i vissa stycken är för hård. En anledning till detta är att vi endast i mindre utsträckning tillämpat vad som inom skolan skulle kallas relativa betyg. Vi tycker att en borgerlig politik bör kunna stå på egna ben och inte ständigt behöva försvaras med att den i alla fall är bättre än den som drivs av den styrande vänsterkartellen. Därför har vi i konstruktiv anda gått igenom de förslag som alliansen än så länge presenterat för att hitta såväl guldkornen som fallgroparna. Än finns det möjlighet att formulera en politik som i högre utsträckning kännetecknas av en konsekvent frihetlig linje.

Men med detta sagt så är det ändå vettigt att påpeka att höstens val inte handlar om att välja mellan ett marknadsliberalt styre och en borgerlig allians. Valet i höst står mellan startlagar och stopplagar. Det står mellan lika villkor för fristående och kommunala skolor å ena sidan och ett kraftfullt angrepp mot de privata skolorna å andra sidan. Det står mellan arbetskraftsinvandring och stängda gränser. Det står mellan avregleringar och förenklingar för företagen och fler, krångligare och dyrare regleringar för företagen. Det står mellan en möjlighet att i alla fall få behålla en tusenlapp mer i månaden och ett skenande skattetryck. Det står mellan en svensk röst som talar för att EU skall bli smalare och vassare, och en svensk röst som talar för att EU skall öka sina sociala åtaganden. Det står mellan ett Sverige där statliga företag säljs ut och ett Sverige där staten behåller en stor del företag i sin egen ägo. Det står mellan mer valfrihet och fler utförare av välfärdstjänster, och mindre valfrihet och mer drift i statlig regi.

Vi har, även om vår granskning ibland kan anta en något kritisk och lätt håglös ton, förstått detta. Det finns en skiljelinje i svensk politik, och det råder ingen som helst tvekan om vilken av de två barrikaderna som Fria Moderata Studentförbundet kommer att fatta post på inför höstens val. Men vi kommer inte att nöja oss med de förslag som Alliansen lagt fram i sina rapporter. Det är en bra början. En välkommen början. Men det måste komma mer.

Vi är på många sätt ense med Alliansen om den riktning som vår färd skall ta. Skillnaden är att vi vill åka längre, och vi vill åka fortare. Det är något vi kommer att fortsätta kämpa för, även efter höstens maktskifte.